

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(3)	(3)	(2)	(2)	(2)	(3)	(1)	(4)	(2)	(3)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(1)	(3)	(2)	(4)	(1)	(4)	(3)	(4)	(1)	(3)	תשובה

23	22	21	שאלה
(3)	(4)	(4)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: קטיף : פרי -

היחס: קטיף זה איסוף פרי.
א' זה איסוף ב'.

תשובה (1): קציר : חריש. האם קציר זה איסוף חריש? לא. קציר זה איסוף תבואה, וחריש זו פעולת פילוח הקרקע והפיכת האדמה לפני ששותלים בה את הזרעים. כלומר, חריש זו פעולת ההכנה לזריעה.

תשובה (2): רדייה : כוורת. האם רדייה זה איסוף כוורת? לא. רדייה זה איסוף דבש מהכוורת.

תשובה (3): מגבית : תרומה. האם מגבית זה איסוף תרומה? כן. מגבית זה מבצע לאיסוף תרומה, כלומר התרמה.

תשובה (4): סריגה : צמר. האם סריגה זה איסוף צמר? לא. סריגה זה יצירת בד באמצעות שזירת חוטים זה בזה. צמר הוא שיער בעל חיים המשמש לטווית אריגים. מכאן שצמר הוא חומר הגלם של מלאכת הסריגה.

תשובה (3).

2. השאלה: סעודה : ארוחה דשנה - (ארוחה דשנה = סעודה עשירה ומשביעה)

היחס: ארוחה דשנה היא סעודה טובה.
ב' הוא א' טוב.

תשובה (1): דמעות : דמעות תנין. האם דמעות תנין הן דמעות טובות? לא. דמעות תנין הן דמעות מזויפות. זהו מטבע לשון המתאר צער מזויף.

תשובה (2): שינה : שנת ישרים. האם שנת ישרים היא שינה טובה? כן. שנת ישרים היא שינה חזקה ללא הפרעות, כלומר שינה טובה.

תשובה (3): עמידה : עמידת ראש. האם עמידת ראש היא עמידה טובה? לא. עמידת ראש היא סוג של עמידה (הפוכה), אך היא לא בהכרח טובה או רעה.

תשובה (4): חלום : חלום בלהות. האם חלום בלהות הוא חלום טוב? לא. חלום בלהות הוא חלום רע ומפחיד, כלומר חלום לא טוב.

תשובה (2).

3. השאלה : אלומה : שיבולת -

היחס : אלומה היא צרור שיבולים.
א' הוא קבוצה של כמה ב'.

תשובה (1): עדר : רועה. האם **עדר** הוא קבוצה כמה **רועים**? לא. **עדר** הוא קבוצה של צאן או בקר, **רועה** הוא מי שמוביל את **העדר**.

תשובה (2): תערוכה : צלם. האם **תערוכה** היא קבוצה של כמה **צלמים**? לא. **תערוכה** היא הצגה לראווה של מיצגים ותמונות, כלומר **תערוכה** היא אוסף של **תמונות/מיצגים**. **צלמים** הם בעלי מקצוע שמצלמים תמונות. את תוצר עבודתם של **הצלמים** לראות **בתערוכה**.

תשובה (3): עץ : פרי. האם **עץ** הוא קבוצה של כמה **פירות**? לא. **פירות** גדלים על **עצים** וייתכן בהחלט כי על עץ אחד יהיו מספר פירות. עם זאת, ההגדרה של עץ היא לא אוסף של פירות. כמו כן, אם ניקח אוסף של פירות לא נקבל עץ. מנגד, אוסף של שיבולים אכן יוצר אלומה, וההגדרה של אלומה היא אכן אוסף של שיבולים.

תשובה (4): להק : מטוס. האם **להק** הוא קבוצה של כמה **מטוסים**? כן. **להק** זה קבוצת כלי טיס, כלומר קבוצת **מטוסים**.

תשובה (4).

4. השאלה : נדן : לחימה -

היחס : נדן הוא כלי לנשיאת נשק (חרב) המשמש ללחימה.
א' הוא חפץ לנשיאת דבר המשמש ל-ב'.

תשובה (1): ארנק : קנייה. האם **ארנק** הוא חפץ לנשיאת דבר המשמש לקנייה? כן. **ארנק** הוא חפץ לנשיאת כסף, וכסף משמש לקנייה.

תשובה (2): אזנייה : שמיעה. האם **אזנייה** היא חפץ לנשיאת דבר המשמש לשמיעה? לא. **אזנייה היא** חפץ המשמש לשמיעה, והיא אינה חפץ לנשיאה של דבר.

תשובה (3): עדשה : ראייה. האם **עדשה** היא חפץ לנשיאת דבר המשמש לראיה? לא. **עדשה היא** חפץ המשמש לראייה. עדשה משמשת לראות טוב יותר.

תשובה (4): תפר : איחוי. האם **תפר** הוא חפץ לנשיאת דבר המשמש לאיחוי? לא. **תפר** משמש לביצוע איחוי.

תשובה (1).

5. השאלה : לחבר : מנותק -

היחס : לחבר זה להפוך משהו למחובר, כלומר להיפך ממנותק.
א' זה להפוך משהו ללא ב', להיפך מ-ב'.

תשובה (1): לשתול : גדוע. האם **לשתול** זה להפוך משהו ללא **גדוע**? לא. **לשתול** זה לנטוע דבר באדמה במטרה שיצמח, **גדוע** זה חתוך. אמנם מה ששתול אינו גדוע, אך שתילה אין משמעות ביצוע ההיפך מגדיעה.

תשובה (2): לבאר : ברור. האם **לבאר** זה להפוך משהו ללא **ברור**? לא. **לבאר** זה לפרש, כלומר להפוך לברור.

תשובה (3): לשייף : מחוספס. האם **לשייף** זה להפוך משהו ללא **מחוספס**? כן. **לשייף** זה להפוך משהו לחלק, ו**מחוספס** זה ההיפך מחלק.

תשובה (4): לזייף : מקורי. האם **לזייף** זה להפוך משהו ללא **מקורי**? לא. **לזייף** זה ליצור משהו לא **מקורי**. זיוף אינו לוקח משהו מקורי והופך אותו ללא-מקורי. חיבור אכן לוקח משהו מנותק והופך אותו ללא מנותק.

תשובה (3).

6. **השאלה: יקיצה: ערות - (יקיצה = התעוררות משינה)**

היחס: יקיצה היא התחלת הערות.
א' הוא ההתחלה של ב'.

תשובה (1): נסיגה: התקדמות. האם נסיגה היא התחלת ההתקדמות? לא. נסיגה זה חזרה לאחור, והתקדמות היא תנועה קדימה. מכאן שנסיגה היא ההיפך מהתקדמות.

תשובה (2): הצטרפות: היכללות. האם הצטרפות היא התחלת ההיכללות? כן. הצטרפות היא התחברות לאדם או קבוצה, והיכללות היא להיות כלול במשהו. רגע ההצטרפות מתחיל את ההיכללות.

תשובה (3): שתיה: השתכרות. האם שתיה היא התחלת ההשתכרות? לא. שתיה היא הכנסת משקה לגוף, השתכרות נוצרת בעקבות שתיה מרובה של אלכוהול. לא כל שתיה מובילה להשתכרות, ובכלל לא כל שתיה היא שתיה של אלכוהול.

תשובה (4): התנסות: התמקצעות. האם התנסות היא התחלת ההתמקצעות? לא. התנסות היא אימון במטרה לרכוש מיומנות, והתמקצעות זה תהליך רכישת מיומנות, הפיכה למומחה. התנסות מרובה תוביל להתמקצעות, אך לא כל התנסות תסתיים בהתמקצעות.

תשובה (2).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. **השאלה:** העלייה בביקוש ליינות "סוביניון דלוקס" נרשמה לאחר _____ במחיר היינות. עובדה זו _____ טענה כי ככל ש _____ מחירו של מוצר, כך _____ הביקוש לו.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): העלייה בביקוש ליינות "סוביניון דלוקס" נרשמה לאחר הירידה במחיר היינות. עובדה זו עולה בקנה אחד עם הטענה כי ככל שיוצא מחירו של מוצר, כך יורד גם הביקוש לו.

תמצות: בחלק הראשון של המשפט נאמר כי אחרי הירידה במחיר היין עלה הביקוש ליין. בחלק השני של המשפט נאמר כי שירידה במחיר מורידה את הביקוש למוצר מסוים.

אם מחיר היין ירד וזה ולאחר מכן עלה הביקוש שלו, הרי שזה בניגוד לטענה כי ירידה במחיר מורידה את הביקוש למוצר. על כן, אין התאמה בין הטענה לבין מה שקרה בפועל. הקשר המוצע בתשובה ("עולה בקנה אחד עם") הוא קשר של המשכיות. לכן, הקשר אינו מתאים לקשר בין שני חלקי המשפט. מכיוון שנוצר משפט לא הגיוני, זו אינה התשובה הנכונה והיא נפסלת.

תשובה (2): העלייה בביקוש ליינות "סוביניון דלוקס" נרשמה לאחר העלייה במחיר היינות. עובדה זו עומדת בסתירה לטענה כי ככל שעולה מחירו של מוצר, כך יורד הביקוש לו.

תמצות: בחלק הראשון של המשפט נאמר כי לאחר העלייה במחיר היין עלה הביקוש ליין. בחלק השני של המשפט נאמר שעלייה במחיר גורמת לירידה בביקוש של מוצר מסוים.

אם העלייה במחיר היין הובילה לעלייה בביקושו הרי שזה אכן בסתירה לטענה כי עלייה במחיר גוררת ירידה בביקוש. מכיוון שחלקי המשפט יוצרים משפט הגיוני, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

8.

השאלה: במהדורת החדשות אשר שודרה בערב יום ג' טען הפרשן הכלכלי כי _____ בשבוע הבא _____ במחירי הפירות והירקות, _____ צופים במהדורת החדשות _____ בשווקים ובחננויות הירקות בימים ד' ו-ה'.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): במהדורת החדשות אשר שודרה בערב יום ג' טען הפרשן הכלכלי כי **צפויה** בשבוע הבא **ירידה משמעותית** במחירי הפירות והירקות, **אך מכיוון שרבים** צופים במהדורת החדשות **לא נרשמה עלייה במספר הלקוחות** בשווקים ובחננויות הירקות בימים ד' ו-ה'.

תמצות: **בחלק הראשון** של המשפט נאמר כי במהדורת החדשות של יום ג' הודיעו שבשבוע הבא מחירי הפירות והירקות ירדו.

בחלק השני של המשפט נאמר כי רבים צפו בחדשות, ולכן לא גדל מספר הלקוחות בשווקים בשני הימים שלאחר מכן.

אם רבים ידעו שתהיה ירידה במחירי הפירות והירקות בשבוע הבא, הרי שסביר שאנשים יחכו לירידת המחירים כדי לקנות. לכן, סביר שלא ימכרו הרבה ירקות ופירות בימים ד' וה'. מכאן שהקשר המתאים בין חלקי המשפט הוא קשר של סיבה ותוצאה. עם זאת, הקשר המוצע הוא קשר של ניגוד ("אך"). לפיכך חלקי המשפט אינם יוצרים משפט הגיוני, ועל כן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): במהדורת החדשות אשר שודרה בערב יום ג' טען הפרשן הכלכלי כי **סביר** שבשבוע הבא **תהיה עלייה** במחירי הפירות והירקות, **אך מכיוון שרק מעטים** צופים במהדורת החדשות **לא נרשמה עלייה משמעותית במספר הלקוחות** בשווקים ובחננויות הירקות בימים ד' ו-ה'.

תמצות: **בחלק הראשון** של המשפט נאמר כי במהדורת החדשות של יום ג' הודיעו שבשבוע הבא תהיה עלייה במחירי הירקות והפירות.

בחלק השני של המשפט נאמר שרק מעטים צופים בחדשות, ולכן לא הייתה עלייה במספר הלקוחות בשני הימים הבאים.

אם ידוע כי בשבוע הבא תהיה עלייה במחירי הירקות והפירות, הרי שסביר שיותר אנשים יקנו פירות וירקות לפני העלייה במחיר. המהדורה שודרה ביום ג', ולכן סביר כי בימים ד' וה' יותר אנשים יקנו פירות וירקות, לפני העלייה במחיר שבשבוע לאחר מכן. **אך** מכיוון שלא הרבה צפו בחדשות, אכן הגיוני שלא נרשמה עלייה במספר הקונים בשני הימים הבאים. מכיוון שזו חלקי המשפט יוצרים משפט הגיוני, ועל כן זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

9.

השאלה: הצענו לכם לקבל את המכשיר לביתכם לתקופת ניסיון בת לא יותר מ _____, וללא כל התחייבות מצדכם. לפיכך _____ שלפיה _____ תנאי העסקה בהחזירכם לנו כעת את המכשיר שנמסר לכם _____.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): הצענו לכם לקבל את המכשיר לביתכם לתקופת ניסיון בת לא יותר מ**שבוע**, וללא כל התחייבות מצדכם. לפיכך **אנו מקבלים את ערעורכם על טענת נציגנו** שלפיה **אתם מפריס את תנאי העסקה בהחזירכם לנו כעת את המכשיר שנמסר לכם לפני שבועיים**.

תמצות: **בחלק הראשון** של המשפט נאמר כי לפי ההסכם הובטחה תקופת ניסיון של עד שבוע. **בחלק השני** של המשפט נאמר כי התקבל הערעור על טענת הנציג לפיה יש הפרה של ההסכם. כלומר, יש הסכמה שהנציג טעה כשאמר שיש הפרה של ההסכם. מכאן שקיימת הסכמה שההסכם כובד. כמו כן, נכתב כי המכשיר הוחזר אחרי שבועיים. משמע: החזרת המכשיר אחרי שבועיים לא מהווה הפרה של ההסכם.

אם על פי ההסכם יש להחזיר את המכשיר לאחר שבוע לכל היותר, והמכשיר הוחזר אחרי שבועיים, הרי שהייתה הפרה של ההסכם. מכיוון ששני חלקי המשפט אינם יוצרים משפט הגיוני, זו אינה התשובה הנכונה.

סימולציה 8 - הסברים לפרק 6 - חשיבה מילולית

תשובה (2): הצענו לכם לקבל את המכשיר לביתכם לתקופת ניסיון בת לא יותר משבועיים, וללא כל התחייבות מצדכם. לפיכך **אנו דוחים את טענתכם** שלפיה **אינכם מפרים את תנאי העסקה** בהחזירכם לנו כעת את המכשיר שנמסר לכם **אתמול**.

תמצות: **בחלק הראשון** של המשפט נאמר כי לפי ההסכם הובטחה תקופת ניסיון של עד שבועיים. **בחלק השני** של המשפט נאמר כי דוחים את הטענה לפיה אינכם מפרים את ההסכם. כלומר הייתה הפרה של ההסכם. בהמשך נכתב כי המכשיר הוחזר לאחר יום. משמע: החזרת המכשיר אחרי יום אחד בלבד מהווה הפרה של ההסכם.

אם על פי ההסכם יש להחזיר את המכשיר אחרי שבועיים לכל היותר, הרי שהחזרתו אחרי יום אחד בלבד אינה מהווה הפרה של ההסכם. חלקי המשפט אינם יוצרים משפט הגיוני, ועל כן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): הצענו לכם לקבל את המכשיר לביתכם לתקופת ניסיון בת לא יותר משבוע, וללא כל התחייבות מצדכם. לפיכך **אנו מקבלים את טענתכם** שלפיה **אתם פועלים בהתאם לתנאי העסקה** בהחזירכם לנו כעת את המכשיר שנמסר לכם **שלשום**.

תמצות: **בחלק הראשון** של המשפט נאמר כי לפי ההסכם הובטחה תקופת ניסיון של עד שבוע. **בחלק השני** של המשפט נאמר כי מקבלים את הטענה שאתם פועלים בהתאם לתנאי העסקה, כלומר אין הפרה של ההסכם. בהמשך נכתב כי המכשיר הוחזר שלשום. כלומר, החזרת המכשיר שנמסר שלשום מהווה עמידה בתנאי ההסכם.

אם על פי ההסכם יש להחזיר את המכשיר תוך שבוע לכל היותר, הרי שהחזרתו לאחר יומיים אכן אינה מפרה הסכם זה. חלקי המשפט יוצרים משפט הגיוני, ועל כן זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

10.

השאלה: הדברים שלהלן לקוחים מדבריו של ההוגה סרן קירקגור: "על האדם לחפש אמת שאינה אוניברסלית או אובייקטיבית אלא אישית. החשוב הוא למצוא אמת שתהיה אמת עבורי ולמצוא את האידיאה אשר למענה ארצה לחיות ולמות. מה תועיל לי לכך אם אמצא אמת הנקראת אמת אובייקטיבית, אם אשנן את כל שיטות הפילוסופיה? בפיתוח רעיונותיי אני חייב להתבסס על הקשור בשורשים העמוקים ביותר של קיומי, של הוויית הפרטית."

איזו מהאמירות שלהלן עולה מדברי קירקגור?

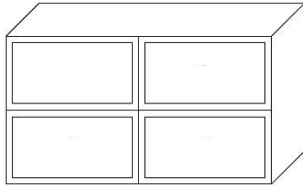
פתרון: נסכם את דבריו של קירקגור: קירקגור טוען כי האדם צריך לחפש אמת אישית ולא אוניברסלית או אובייקטיבית. זאת מכיוון שלדעתו אמת אובייקטיבית או אוניברסלית אינה מועילה לצורך פיתוח רעיונותיו של הפרט. פיתוח רעיונות, לדעתו של קירקגור, חייב להיות מבוסס על הווייה פרטית. מכאן, שלדעתו אין טעם בניסוח אמת אובייקטיבית שתוקפה אוניברסלי. כך למעשה לידיעת האמת יש טעם רק אם מקורה בהווייה האישית.

על פי הנטען בתשובות (1), (2) ו-(4) יש לחפש אמת אוניברסלית או אמת אובייקטיבית, עובדה הסותרת את טענתו של קירקגור.

תשובה (3).

11.

השאלה: בכוננית התבלינים ישנן ארבע מגירות. מגירה אחת ריקה ובשלוש המגירות האחרות יש מלח, פפריקה ואורגנו (תבלין אחד בכל מגירה) ידוע כי:

- הפפריקה נמצאת באחת המגירות הימניות.
- המגירה הריקה נמצאת בדיוק מתחת למגירה שבה נמצא האורגנו.

איזו מהאפשרויות הבאות נכונה **בהכרח**?

פתרון: זוהי שאלת כללים ובה נשאלנו מה נכון בהכרח. מספר האפשרויות לסידור התבלינים במגירות מוגבל. בנוסף, אין מספר רב של אפשרויות לסידור התבלינים. לכן, נצייר את כל המצבים האפשריים ואז נעבור על התשובות המוצעות.

ידוע כי הפפריקה נמצאת באחת מהמגירות הימניות. לכן, הפפריקה יכולה להיות במגירה הימנית העליונה או התחתונה. בנוסף, ידוע כי המגירה הריקה נמצאת מתחת למגירה עם האורגנו. מכיוון שאחת המגירות הימניות כבר תפוסה על ידי הפפריקה, חייבים למקם את המגירה הריקה והאורגנו בצד שמאל. בהמשך, נמקם את המלח במקום היחיד שישאר פנוי. כעת, נוכל לראות כי יש שני סידורים אפשריים:

סידור ב':

אורגנו	מלח
מגירה ריקה	פפריקה

סידור א':

אורגנו	פפריקה
מגירה ריקה	מלח

עכשיו נעבור על התשובות המוצעות ונחפש טענה שנכונה **בהכרח**. טענה שנכונה בהכרח היא כזו שמתקיימת **בכל אחד** מהסידורים האפשריים שמצאנו:

תשובה (1): הפפריקה נמצאת במגירה שבדיוק מעל למגירה עליה נמצא המלח

התשובה אינה נכונה, שכן בסידור ב' הפפריקה נמצאת מתחת למלח ולא מעליו.

תשובה (2): הפפריקה נמצאת במגירה שבדיוק מימין למגירה הריקה

התשובה אינה נכונה, שכן בסידור א' הפפריקה לא נמצאת מימין למגירה הריקה.

תשובה (3): המלח נמצא באחת המגירות הימניות

זו התשובה הנכונה, שכן המלח נמצא באחת המגירות הימניות בכל אחד מהסידורים שמצאנו.

תשובה (4): המלח נמצא באחת המגירות התחתונות

התשובה אינה נכונה, שכן בסידור ב' המלח נמצא דווקא באחת המגירות העליונות.

תשובה (3).

12.

השאלה: כשנשאלה על הפרשנות שיש לתת ליצירתה המוזיקלית האחרונה, ענתה המשוררת ד' דניאל: "אינני מוכנה לדבר על יצירתי, שכן כאשר אוחזים בפרפר – הוא עשוי לאבד את יכולתו לעוף".

בדבריו של דניאל -

פתרון: לפנינו שאלת משל נמשל. לכן, עלינו קודם כל להבין את משמעות המשל. דניאל נשאלת על הפרשנות ליצירה האחרונה שלה, והיא עונה כי היא לא מוכנה לדבר על היצירה. היא טוענת כי היא אינה מוכנה לדבר על היצירה מכיוון שלטענתה "כאשר אוחזים בפרפר הוא מאבד את יכולתו לעוף". כלומר, לדעתה מתן פרשנות ליצירה גורם ליצירה לאבד את משמעותה, כפי שאחידה בפרפר גורמת לו לאבד את יכולתו לעוף. מכאן שבדבריה דניאל ממשילה את הדיבור על משמעות היצירה שלה לאחידה בפרפר, ואת אובדן משמעותה של היצירה היא ממשילה לאובדן יכולת התעופה של הפרפר.

תשובה (1).

השאלה: פרופסור איל חקר ומצא שבהודו, פועלי הבניין נוטים להיעדר ממקום עבודתם יותר מעובדים אחרים. בעקבות ממצא זה ומחקרים אחרים, שהוכיחו כי העובדים בעבודות כפיים מרוצים מעבודתם פחות מעובדים אחרים, הסיק פרופ' איל כי שביעות הרצון הנמוכה היא הגורם להיעדרויות בקרב פועלי הבניין.

איזה מן הנתונים הבאים אינו מחליש ואינו מחזק את מסקנתו?

פתרון: לפנינו שאלת מחזק מחליש. נעבור על התשובות המוצעות ונפסול תשובות המחלישות או המחזקות את מסקנתו של פרופ' איל:

תשובה (1): נמצא כי חשיפה ממושכת לחומרי בניין בזמן העבודה בבניין מביאה לידי תחלואה גבוהה התשובה אינה נכונה, שכן המידע הנוסף בתשובה זו מחליש את מסקנתו של פרופ' איל. המידע מספק הסבר חלופי למסקנתו של הפרופ'. אם חשיפה ממושכת לחומרי בניין בזמן העבודה גורמת לתחלואה רבה, הרי שכנראה שפועלי הבניין נעדרים יותר מעובדים אחרים מכיוון שהם חולים יותר. כלומר, החשיפה לחומרי הבניין גורמת להם להיעדר מעבודתם, ולא חוסר שביעות רצונם מעבודתם.

תשובה (2): העובדים במגזר החקלאי בהודו מרוצים מעבודתם יותר מפועלי הבניין, ונעדרים מעבודתם יותר מהם

התשובה אינה נכונה, שכן המידע הנוסף בתשובה זו מחליש את מסקנתו של פרופ' איל. המידע מספק דוגמה שאינה מתיישבת עם מסקנתו של הפרופ'. לפי מסקנתו של הפרופ', ההיעדרות של פועלי הבניין מעבודתם היא תוצאה של שביעות רצון נמוכה בקרב עובדי כפיים. אולם, בדוגמה שבתשובה מוצגים עובדי כפיים שיותר שבעי רצון מעבודתם בהשוואה לפועלי בניין, ובכל זאת נעדרים יותר מפועלי הבניין. אם חוסר שביעות הרצון מהעבודה היא הסיבה להיעדרות של עובדי כפיים מעבודתם, הרי שהינו מצפים כי עובדי כפיים שאינם מרוצים מעבודתם יותר מעובדי בניין, גם יעדרו מעבודתם יותר מעובדי הבניין, ולא פחות.

תשובה (3): ככל שאדם מרוצה יותר, כך הוא נוטה לחלות פחות ולהיעדר פחות מעבודתו

התשובה אינה נכונה, שכן המידע הנוסף בתשובה זו מחזק את מסקנתו של פרופ' איל. המידע מספק הסבר מורחב למסקנתו של הפרופ'. לפי תשובה זו, אדם מרוצה לא נוטה לחלות ולכן נעדר פחות מעבודתו. מכאן שאדם לא מרוצה יחלה יותר, ויעדר מעבודתו יותר. על כן, סביר כי הסיבה שעובדי הבניין נעדרים מעבודתם יותר מעובדים אחרים היא שהם אינם מרוצים מעבודתם.

תשובה (4): בעבודות רבות שנדרשת בהן עבודת כפיים עובדים מהגרים אשר בארץ מוצאם עבדו בעבודות שאינן עבודות כפיים, ואשר שכר נאה בצדן

זו התשובה הנכונה. המידע שבתשובה אינו מחליש ואינו מחזק את מסקנתו של פרופ' איל. העובדה כי מהגרים עובדים בעבודת כפיים, בשונה מעיסוקם בארץ מוצאם, אינה יכולה להסביר או לסתור את העובדה כי הם נעדרים מעבודתם יותר מעובדים אחרים בשל חוסר שביעות רצונם. ייתכן כי העובדה שהם עובדים בעבודה שונה מזו שעבדו בה בארצם גורמת להם לאי-שביעות רצון מעבודתם, אך לא ניתן לדעת זאת בוודאות. כמו כן, גם אם זה גורם להם לחוסר שביעות רצון, לא ניתן להסיק מכך שזוהי הסיבה להיעדרותם הרבה. באופן דומה, העובדה כי אלו הרוויחו בארצם שכר נאה לא יכולה להסביר או לסתור את העובדה כי בעבודתם החדשה הם נעדרים מעבודתם יותר מעובדים אחרים. לא ניתן להסיק מכך כמה הם מרוויחים בתור עובדי כפיים, ובהחלט ייתכן כי גם שם שכרם נאה. וגם אילו הם מרוויחים פחות לא ניתן לקבוע כי זה הדבר שגורם להם להיעדר מעבודתם יותר מעובדים אחרים.

תשובה (4).

השאלה: מחקר שנערך באוניברסיטה בדק את משך האשפוז של 400 קשישים שאושפזו בבית החולים מסיבות שונות. החוקרים מצאו שקשישים שנהגו לשבת על ספסל במדשאת בית החולים למשך כשעה בכל יום, השתחררו מוקדם יותר מאלו שלא ישבו בחוץ כלל. החוקרים הסיקו ששהייה באוויר הצח מקצרת את משך האשפוז.

חוקר אחר מתח ביקורת על המחקר, וטען כי חסרים בו נתונים ולפיכך הציע לבצע בדיקה נוספת כדי לבסס את מסקנתו. איזו מההצעות שלהלן היא המתאימה ביותר להיות הצעה זו?

פתרון: לפנינו שאלת חשיבה מדעית. ראשית, נסכם את נתוני המחקר. במחקר נמצא כי קשישים שישבו בכל יום בחוץ השתחררו מוקדם יותר מאלה שלא ישבו בחוץ כלל. מכך הסיקו החוקרים כי אוויר צח מקצר את משך האשפוז. אם חוקר אחר אמר כי המידע שנאסף בניסוי אינו מספיק בשביל להסיק כי שהייה באוויר הצח מקצרת את משך האשפוז, הרי שלדעתו ייתכנו סיבות אחרות להבדלים בין הקבוצות. יש לזכור כי בעת ביצוע מחקר יש לחקור שתי קבוצות אשר הגורם המבדיל היחיד ביניהן הוא נושא המחקר. אם במחקר זה הסיקו החוקרים כי שהייה באוויר הצח הוא הגורם להבדל במשך האשפוז, הרי שזה אמור להיות הגורם היחיד שמבדיל בין שתי הקבוצות. כלומר, אם בין קבוצות הקשישים היה הבדל נוסף מלבד שהייה בחוץ, כמו למשל שקבוצה אחת הייתה קבוצת נשים והשנייה גברים, לא יהיה ניתן להסיק כי האוויר הצח הוא שקיצר את זמן האשפוז. במצב כזה, לא מן הנמנע כי נניח הבדל בין מין הנבדקים הוא שגרם לקיצור זמן האשפוז. לפיכך, כדי לבסס את מסקנת החוקרים, יש למצוא נתון שמאפשר לקבוע כי לא היו הבדלים נוספים בין הקבוצות.

תשובה (1): לבדוק מה שיעורם של הקשישים אשר סברו בטעות שבזמן האשפוז עליהם להישאר במיטתם ולא לצאת לאוויר הצח

התשובה אינה נכונה. גם אם קשישים מסוימים לא יצאו לאוויר הצח משום שסברו כי אסור להם לעשות זאת, עדיין היו מספיק קשישים שכן יצאו. בכל זאת, היו קשישים שיצאו לאוויר הצח, ובהשוואה לכאלה שלא יצאו, ניתן היה לראות כי קשישים שיצאו לאוויר הצח השתחררו מוקדם יותר. לפיכך נתון זה לא מאפשר להסיק כי לא היו הבדלים נוספים בין הקבוצות שיכלו להשפיע על תוצאות המחקר.

תשובה (2): לבדוק האם חשיפה לאוויר בזמן האשפוז עשויה לגרום לדלקת ריאות בשל השהות באוויר הקר ובכך להאריך את משך האשפוז

התשובה אינה נכונה. גם אם חשיפה לאוויר בזמן האשפוז עשויה לגרום לדלקת ריאות ובכך להאריך את זמן האשפוז, עדיין קשישים שנחשפו לאוויר באופן קבוע השתחררו מוקדם יותר מקשישים שלא נהגו כך. לפיכך, אם מידע זה אכן נכון, ייתכן שהחשיפה לאוויר הצח מקצרת את זמן האשפוז כל כך הרבה שהאשפוז מתקצרת למרות הארכת האשפוז בשל דלקת הריאות. זאת ועוד, אם המידע אינו נכון, והחשיפה לאוויר אינה גורמת לדלקת ריאות, הרי שעדיין לא ניתן להסיק כי האוויר הצח גורם לקיצור משך האשפוז, שכן חסר מידע בנוגע להבדלים נוספים בין הקבוצות. על כן, בדיקה זו אינה יכולה לאשש או להפריך את תוצאות המחקר.

תשובה (3): לבדוק מה היה מצבם הבריאותי בזמן האשפוז של הקשישים אשר יצאו לאוויר הצח לעומת מצבם הבריאותי של הקשישים שלא עשו כן

זו התשובה הנכונה. על מנת שנוכל להסיק כי הסיבה לתוצאות השונות בין שתי הקבוצות הנבדקות היא האוויר הצח, עלינו לוודא שמלבד היציאה לאוויר הצח אין הבדלים נוספים בין הקבוצות הנבדקות. מבלי לבצע את הבדיקה לגבי מצבם הבריאותי של הקשישים בקבוצות השונות, ניתן לומר כי ייתכן והקשישים שיצאו לנשום אוויר צח מראש היו בריאים יותר, וזו הסיבה האמיתית בגינה השתחררו מוקדם יותר. אם כן, בדיקה זו מאפשרת לנו לשלול הסבר חלופי לתוצאות המחקר, ולפיכך עשויה לאשש או להפריך את מסקנת החוקרים.

תשובה (4): לבדוק האם ישיבה ממושכת על ספסלי עץ עשויה לגרום להתנוונות שרירים ובכך לגרום להחרפת מצבן של פציעות המביאות לידי אשפוז

התשובה אינה נכונה. באופן דומה להסבר לתשובה (2), בדיקה שכזו רק יוצרת פער נוסף בין קבוצות הקשישים שהשתחררו מוקדם לבין קבוצת הקשישים שלא השתחררו מוקדם. אם ישיבה על ספסלי עץ אכן גורם להתנוונות שרירים שמאריכה את זמן האשפוז, והקשישים שנהגו כך בכל זאת השתחררו מוקדם, הרי שיתכן כי האוויר הצח באמת מקצר משמעותית את זמן האשפוז. מנגד, אם ישיבה על ספסלי עץ לא גורמת להתנוונות שרירים הרי שעדיין אי אפשר לדעת האם היה הבדל אחר בין קבוצות הקשישים השונות, ועל כן עדיין לא ניתן לאשש או להפריך את המסקנה אליה הגיעו החוקרים.

תשובה (3).

15.

השאלה: ילדים וילדות הם מושגים הנתפסים היום כמובנים מאליהם. אולם ממחקרים רבים בנושא עולה כי למעשה מדובר במושגים חדשים בתולדות המין האנושי המושתתים על תפיסות חברתיות מודרניות. עד למאה השש עשרה התייחסו באירופה לילדים כאל מבוגרים קטנים וחינוכם הוזנח, בעיקר בעטיים של תנאי החיים הקשים ושל הבערות.

איזו מן הטענות הבאות אינה עולה מן הפסקה?

פתרון: מכיוון שנשאלנו איזו מהטענות אינה עולה מהפסקה, נעבור על התשובות המוצעות ונפסול תשובות העולות ממנה:

תשובה (1): באירופה של המאה השש עשרה העוני והבורות השפיעו לרעה על גידול הילדים

התשובה אינה נכונה, שכן היא עולה מהפסקה. בפסקה נכתב: "עד למאה השש עשרה התייחסו באירופה לילדים כאל מבוגרים קטנים וחינוכם הוזנח, בעיקר בעטיים של תנאי החיים הקשים ושל הבערות". פירוש המילה בעטיים הוא בגלל. מכאן, שחינוך הילדים במאה השש עשרה הוזנח בגלל תנאי החיים הקשים והבערות. תנאי החיים הקשים הם כנראה עוני, ופירוש המילה בערות הוא בורות. בנוסף, הזנחה של חינוך הילדים היא השפעה לרעה עליו. לפיכך עולה כי העוני והבורות השפיעו לרעה על חינוך הילדים.

תשובה (2): תפיסות מודרניות החלו להתבסס רק לאחר המאה השש עשרה

התשובה אינה נכונה, שכן היא עולה מהפסקה. בפסקה נכתב כי מושגי הילדים והילדות הם מושגים חדשים בתולדות המין האנושי, כאשר מושגים אלה מבוססים על תפיסות חברתיות מודרניות. כמו כן, נכתב כי עד למאה השש עשרה היחס לילדים היה שונה. מכאן שרק לאחר המאה השש עשרה התפתחו מושגים אלו, ולפיכך רק לאחר המאה השש החלו להתבסס תפיסות מודרניות.

תשובה (3): יחס שונה לילדים ותנאי חיים קשים היו בין הגורמים שהשפיעו במאה השש עשרה על מידת החינוך שהוענקה לילדי התקופה על ידי הוריהם

התשובה אינה נכונה, שכן היא עולה מהפסקה. בפסקה מוצגות מספר סיבות להזנחת חינוך הילדים במאה השש עשרה. נכתב כי עד המאה השש עשרה התייחסו לילדים באירופה כאל מבוגרים קטנים, ולא כאל ילדים, ושחינוכם הוזנח. כמו כן, נכתב כי החינוך הוזנח כתוצאה מתנאי החיים הקשים. מכאן שגם יחס שונה לילדים וגם תנאי חיים קשים הם שהשפיעו על מידת החינוך שהוענקה לילדים על ידי הוריהם במאה השש עשרה.

תשובה (4): ממחקרים עולה כי באירופה של המאה השש עשרה ילדים התנהגו באופן בוגר יותר מכפי שהם מתנהגים כיום

זו התשובה הנכונה, שכן היא אינה עולה מהפסקה. בפסקה לא נאמר שהילדים באירופה של המאה השש עשרה התנהגו באופן בוגר יותר, אלא שבתקופה זו התייחסו לילדים כאל מבוגרים קטנים. לא מן הנמנע כי הילדים בתקופה זו עדיין התנהגו כילדים למרות שההתייחסות אליהם הייתה כאל בוגרים.

תשובה (4).

השאלה: בניסיון להסביר את עליית מחירי הקישואים בארץ בשנה האחרונה הועלו שתי סברות:

- עליית המחירים נובעת מן העלייה במחירי חומרי הדברה אשר משמשים לגידול קישואים בארץ.
- עליית המחירים נובעת מהצורך לייבא השנה מים מארצות אחרות להשקיית הקישואים.

בהנחה שרק אחת מן הסברות נכונה, איזה מן הנתונים שלהלן יכול להכריע בצורה הטובה ביותר איזו מן הסברות נכונה?

פתרון: אנו מחפשים נתון שיאפשר לנו לקבוע מי מבין הסברות המוצעות נכונה, משמע, יפסול את אחד משני ההסברים המוצעים לעליית מחירי הקישואים בארץ. נעבור על התשובות המוצעות ונחפש הסבר כזה:

תשובה (1): זן הקישואים "גרנדו" הוא היחיד שבגידולו אין משתמשים בחומרי הדברה, והוא הזן היחיד של קישואים שמחירו לא השתנה בשנה האחרונה

זו התשובה הנכונה. לפי נתון זה, זן הקישואים "גרנדו" אינו זקוק לחומרי הדברה על מנת לגדול. לפיכך, מחירו של זן הקישואים "גרנדו" אינו מושפע משינויים במחירי חומרי הדברה. כמוכן שכל זני הקישואים זקוקים למים על מנת לגדול, ולכן גם זן הקישואים "גרנדו". לכן, אם מחיר המים עלה, הרי שגם מחירו של זן הקישואים "גרנדו" אמור לעלות. מכיוון שידוע שמחירו של זן הקישואים "גרנדו" לא השתנה למרות עליית מחיר המים, ניתן להסיק כי מחירי הקישואים עלו בגלל סיבה אחרת, ולא בשל התייקרות המים. כמו כן, אם ידוע כי זה הזן היחיד שמחירו לא עלה, הרי שזה מכיוון שזה הזן היחיד שלא זקוק לחומרי הדברה. לפיכך, מחיריהם של הזנים האחרים, בהם דווקא משתמשים בחומרי הדברה, עלו בגלל העלייה במחירים של חומרי הדברה.

תשובה (2): השרב הכבד שהיה השנה גרם לחומרי הדברה שהיו בשימוש להתפרק וחיבל ביעילותם

התשובה אינה נכונה, שכן המידע שבתשובה אינו מאפשר להכריע מי מבין הסברות המוצעות לעליית מחירי הקישואים נכונה. הידיעה כי חומרי הדברה לגידול קישואים היו פחות יעילים בגלל השרב הכבד, אולי מאפשרת לנו לשער כי היה צורך בשימוש רב יותר בחומרי הדברה (מכיוון שאלה היו פחות יעילים). אולם, ידיעה זו אינה משנה את העובדה שמחירים של חומרי הדברה לגידול קישואים עלה במקביל לעלייה במחירי המים. לפיכך עדיין לא ניתן לקבוע מהו הגורם לעלייה במחירי הקישואים.

תשובה (3): חומרי הדברה המשמשים בגידול הקישואים זולים משמעותית מהחומרים המשמשים בגידול ירקות אחרים

התשובה אינה נכונה, שכן המידע שבתשובה אינו מאפשר להכריע מי מבין הסברות המוצעות לעליית מחירי הקישואים נכונה. הידיעה שחומרי הדברה לגידול קישואים זולים מחומרי הדברה לגידול ירקות אחרים, אינה משנה את העובדה שמחירים של חומרי הדברה לגידול קישואים עלה. כמו כן, ידוע כי גם מחיר המים עלה, ועל כן עדיין לא ניתן לקבוע מאיזו סיבה עלו מחירי הקישואים.

תשובה (4): מחירי הקישואים המיובאים מארצות אחרות לא השתנה השנה

התשובה אינה נכונה, שכן המידע שבתשובה אינו מאפשר להכריע מי מבין הסברות המוצעות לעליית מחירי הקישואים נכונה. קישואים מיובאים אינם גדלים בארץ. מכאן שמחירי הקישואים המיובאים אינם מושפעים מייקור חומרי הדברה או המים בארץ. על כן העובדה כי מחירים נותרו זהה אינה משנה את העובדה שמחירי הקישואים בארץ עלו באופן כללי, ולא יכולה להסביר מדוע זה קרה.

תשובה (1).

17. במערכת המחשבים של משרד גדול אירעו תקלות רבות. טכנאי מחשבים בדק ומצא שהתקלות יכולות לנבוע מאחד משני גורמים:

- שיבוש בפעולתו של המחשב המרכזי, המקשר בין כל המחשבים במשרד.
 - חוסר התאמה בין המחשב המרכזי לכמה מהמחשבים החדשים יותר שהותקנו במשרד.
- לאחר שהוחלף המחשב המרכזי בדגם חדש יותר, ירד מספר התקלות באופן ניכר.

איזו מן הטענות הבאות נכונה?

פתרון: ממבט מהיר על התשובות מאפשר להבין כי אנו נדרשים להבין מי מהגורמים המוצעים היה אחראי על התקלות הרבות במשרד. בשאלה הועלו שתי סיבות אפשרויות לריבוי התקלות במשרד, כאשר בשתייהן המחשב המרכזי הוא הגורם. אם התקלות אירעו בשל פעילותו המשובשת של המחשב המרכזי, הרי שהחלפתו בדגם חדש עשויה לפתור את התקלות. מנגד, אם התקלות אירעו בשל חוסר התאמה בין המחשב המרכזי לבין מחשבים חדשים יותר, הרי שהחלפתו בדגם חדש עשויה לפתור את הבעיה. עבור כל אחד מהגורמים החלפת המחשב המרכזי בדגם חדש עשויה לפתור את התקלה. מכאן שלא ניתן לקבוע בוודאות מי מהגורמים המוצעים גרם לתקלות.

תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. **השאלה:** מדוע מוזכר הפילוסוף הגל בפסקה הראשונה?

פתרון: בתחילת הפסקה הראשונה (שורות 4-1) נכתב כי הגל טבע את המונח "קץ ההיסטוריה", המתבסס על דבריו של נפוליאון. לפי המונח, הדפוס של המדינה המערבית הוא דפוס מנצח ושלבסוף כל העולם יתיישר על פיו. בהמשך נכתב כי פוקויאמה פרסם מאמר המתבסס על דבריו של הגל. כעת נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): מכיוון שהוא זה אשר תיאר את השפעתו של נפוליאון על ערכי האימפריה הצרפתית

התשובה אינה נכונה, שכן הגל אמנם טבע את המונח "קץ ההיסטוריה" בעקבות דבריו של נפוליאון. אכן נפוליאון קבע כי ערכי האימפריה הצרפתית יפכו לנהוגים בכל העולם. אולם, הגל לא תיאר את השפעתו של נפוליאון.

תשובה (2): מכיוון שהוא טבע את הרעיון עליו מבוסס מאמרו של פוקויאמה

זו התשובה הנכונה. בפסקה נכתב כי פוקויאמה פרסם מאמר ב-1989 ששמו זהה לשם הרעיון שטבע הגל ב-1812, ובמאמר זה טען כי הגל צדק בתחזיתו. לפיכך הגל טבע את הרעיון על התבסס פוקויאמה במאמרו.

תשובה (3): הוא זה אשר ניסח את ערכי המודרנה

התשובה אינה נכונה, שכן הגל אמנם טען שנפוליאון קבע כי לבסוף יונחלו ערכי המדינה המערבית, כלומר המודרנה, בכל העולם, אך לא הוא זה שניסח את ערכיה. ערכי המודרנה אמנם מוצגים בפסקה הראשונה לא נאמר מי ניסח אותם.

תשובה (4): הוא הדגיש את חירויות הפרט

התשובה אינה נכונה, שכן בפסקה הוצגו חירויות הפרט כחלק מערכי המודרנה, אך לא נאמר כי הגל הדגיש אותן. הגל הוזכר בפסקה הראשונה בתור מי שקבע את המונח "קץ ההיסטוריה", אשר לפיו ערכי הדמוקרטיה הליברלית לבסוף יהפכו לדפוס שלפיו יתיישר העולם.

תשובה (2).

19. השאלה: איזו מהטענות הבאות מתארת בצורה נכונה יחס אשר מופיע בפסקה הראשונה?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): התפתחות המעמד הבינוני יוצרת עלייה בהכנסות

התשובה אינה נכונה, שכן בשורות 9-10 נכתב: "האמונה הרווחת הייתה כי עלייה בהכנסות תיצור מעמד בינוני...". מכאן שלפי הפסקה הקשר בין המעמד הבינוני לעלייה בהכנסות הפוך מזה שמוצג בתשובה זו: עלייה בהכנסות תוביל להתפתחות המעמד הבינוני ולא להיפך.

תשובה (2): התפתחות החקירה המדעית מאפשרת התפתחות תפיסות דתיות ליברליות

התשובה אינה נכונה, שכן בשורות 6-7 נכתב: "מתפתחות תפיסות דתיות ליברליות יותר, אשר מאפשרות את התפתחות החקירה המדעית". מכאן שלפי הפסקה הקשר בין התפתחות תפיסות דתיות ליברליות להתפתחות החקירה המדעית הפוך מזה שמוצג בתשובה זו: התפתחותן של תפיסות דתיות ליברליות יותר הן שמאפשרות את התפתחות החקירה המדעית ולא להיפך.

תשובה (3): הנחלת ערכי המודרנה מביאה להתפתחות דמוקרטיה

זו התשובה הנכונה. בשורות 4-5 נכתב: "ערכי המדינה המערבית, המודרנה, מונחלים ביותר ויותר מדינות אשר הופכות לדמוקרטיות וליברליות". מכאן, שהנחלת ערכי המודרנה במדינות שונות מביאה להתפתחות דמוקרטיה בהן.

תשובה (4): חירות הפרט האינטלקטואלית מאפשרת את חירות הפרט הכלכלית

התשובה אינה נכונה, שכן בשורות 11-12 נכתב: "פוקיומה, כמו רבים בני תקופתו, מנסח קשר ישיר בין הדמוקרטיה והקפיטליזם, כאשר בבסיס הקשר עומדים ערכי המודרנה המדגישים את חירות הפרט, הן ברמה האינטלקטואלית והן ברמה הכלכלית". מכאן, שחירות אינטלקטואלית וחירות כלכלית הן שתיחן תוצרים שונים של ערכי המודרנה. בפסקה לא נכתב כי האחת מאפשרת את האחרת כפי שנטען בתשובה זו.

תשובה (3).

20. בפסקה השנייה מופיעות סין וונצואלה כדוגמה ל -

פתרון: בפסקה השנייה נכתב כי בתחילה היה נדמה שתחזיותיו של פוקיומה נכונות, ולפיהן קפיטליזם ודמוקרטיה הולכים יד ביד. בהמשך נכתב: "עם זאת, בשנים שחלפו מאז, נשמעה יותר ויותר ביקורת על המודל שהציג. מדינות בהן מונהג שלטון מרכזי, כגון סין, או השתקת כל התנגדות לשלטון, כגון רוסיה וונצואלה, מציגות צמיחה כלכלית מרהיבה ומהוות הוכחה שסותרת את האידאיה הישנה כי קפיטליזם ודמוקרטיה הם שני צדדים של אותו מטבע, המחזקים זה את זה". (שורות 14-17)

מכאן, שסין וונצואלה מובאות כהוכחה הסותרת את הטענה שקפיטליזם ודמוקרטיה הולכים יד ביד. זאת מכיוון שמדינות אלו מהוות דוגמאות למשטרים לא דמוקרטיים (בסין מונהג שלטון מרכזי, ובונצואלה משתיקים כל התנגדות לשלטון), המציגים כלכלה קפיטליסטית מוצלחת.

תשובה (1).

21. השאלה: מדוע "היו מלומדים שטענו כי אמריקה איננה מודל מתאים לכל העולם" (שורה 18)?

פתרון: נקרא את המשפט אליו הפנו אותנו, ובמידת הצורך נקרא את המשפט שקדם לו ואת זה שאחריו. בשורה 18 נכתב: "היו מלומדים שטענו כי אמריקה איננה מודל מתאים לכל העולם, אלא דווקא יוצאת מהכלל." הקפיטליזם התקיים לפני הדמוקרטיה בכל מקום - מלבד בארה"ב, שבה השניים נולדו בה בעת...". בתחילת הפסקה נכתב כי בתחילה היה נהוג לחשוב כי קפיטליזם ודמוקרטיה הולכים יד ביד, אך בהמשך התפתחו מדינות קפיטליסטיות שאינן דמוקרטיות כמו סין וונצואלה. מכאן שאמריקה איננה מודל מתאים לכל העולם משום שרק באמריקה התפתחו הדמוקרטיה והקפיטליזם זה לצד זה.

תשובה (4).

22. השאלה: מה התשובה שנותן פוקיומה לביקורת המופיעה בפסקה השלישית על המודל שהציג?

פתרון: ראשית, עלינו להבין מהי הביקורת המופיעה בפסקה השלישית על המודל שהציג פוקיומה. בפסקה השלישית נכתב כי ישנם כמה מלומדים הטוענים כי שוק חופשי (קפיטליזם) יכול לחתור תחת הדמוקרטיה והם לא חייבים לדור בכפיפה אחת.

כעת, נחפש את תשובתו של פוקיומה לאותה ביקורת. בפסקה האחרונה מצוטטת תשובתו של פוקיומה לדבריהם: "סביר כי בשני העשורים הקרובים השלטון האוטוריטרי ימשיך להתחזק, אך המעבר של מדינות דוגמת סין לעבר דמוקרטיה, גם אם אטי ביותר, יתרחש בסופו של דבר". (31-33) מכאן שהתשובה שנתן פוקיומה היא שמבחן הזמן יראה כי מדינות קפיטליסטיות יהפכו בסופו של דבר לדמוקרטיות, גם אם זה ייקח הרבה זמן.

תשובה (4).

23. השאלה: איזו מהאפשרויות הבאות אינה מופיעה בקטע כתוצאה אפשרית של קיומה של כלכלה קפיטליסטית?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): חוסר שוויון בהכנסה

התשובה אינה נכונה, שכן בשורות 25-26 נכתב: "הדבר היחידי שאפשר לומר הוא שקפיטליזם מניב חוסר שוויון בהכנסה, ובסופו של דבר מצב זה לא יוכל לדור בכפיפה אחת עם דמוקרטיה". מכאן שחוסר שוויון בהכנסה הוא תוצאה אפשרית של קיום כלכלה קפיטליסטית, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): הטלת ספק בערכה של הדמוקרטיה

התשובה אינה נכונה, שכן בשורות 26-27 נכתב: "מומחים נוספים טוענים כי ההנחה המקובלת שקפיטליזם ודמוקרטיה קשורים הדוקות עלולה לחזור כבומרנג, שכן כאשר דמוקרטיה לא מניבה תוצאות כלכליות משביעות רצון, אנשים מטילים ספק בערכה...". מכאן שהטלת ספק בערכה של הדמוקרטיה היא תוצאה אפשרית של כלכלה קפיטליסטית, וזאת במידה והדמוקרטיה לא מניבה תוצאות כלכליות רצויות. לכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): התפתחות "הערכים האסייתיים"

זו התשובה הנכונה. הערכים האסייתיים המוזכרים בשורה 23 אינם מופיעים כתוצאה אפשרית של קיום כלכלה קפיטליסטית, אלא ככאלו שהובילו להובילו להתפתחות שונה של דמוקרטיה.

תשובה (4): תביעת חירות אישית

התשובה אינה נכונה, שכן בשורות 8-10 נכתב: "המשק הפיאודלי, שהיה נפוץ לפני העת החדשה, נעלם לחלוטין ובמקומו מתפתח המשק הקפיטליסטי שעיקרו צבירת הון. האמונה הרווחת הייתה כי עלייה בהכנסות תיצור מעמד בינוני, שיתבע חירות אישית וכוח פוליטי". מכאן שתביעת חירות אישית היא תוצאה אפשרית של כלכלה קפיטליסטית, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3).